JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

25 päivänä syyskuuta 2008 [1]

1. Tämä Saksan Bundesfinanzhofin (liittovaltion korkein veroasioiden tuomioistuin) esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (jäljempänä asetus N:o 2988/95) tulkintaa. [2]

2. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa kysymyksellään selvittää, mikä on kansallisten viranomaisten tekemän virheen johdosta viejälle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperinnässä sovellettava asianmukainen vanhentumisaika.

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – EYVL L 312, s. 1.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 2988/95

3. Asetus N:o 2988/95 tuli voimaan 26.12.1995. [3] Siinä annetaan joitakin yleisiä sääntöjä tarkastuksista, hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista, jotka liittyvät yhteisön politiikka-alojen mukaisesti edunsaajille suoritetuissa maksuissa ilmeneviin väärinkäytöksiin. Siinä säädetään erityisesti perusteettomasti maksettujen vientitukien johdosta tehtyjen vaatimusten vanhentumisesta.

3 – Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ei ilmene, tapahtuiko eläinten tosiasiallinen vienti, johon vientitukea haettiin, asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa ennen vai sen jälkeen. Virheellinen liikasuoritus maksettiin viejälle kyseisen päivämäärän jälkeen. Selvitän yhdistetyissä asioissa C-278/07–C-280/07, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb, Vion Trading ja Ze Fu Fleischhandel (jäljempänä Vosding) esittämäni ratkaisuehdotuksen 23–41 kohdassa, miksi asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta on mielestäni menettelyllinen säännös, jota voidaan soveltaa taannehtivasti sen soveltamisalaan kuuluviin tilanteisiin.

4. Ennen asetuksen N:o 2988/95 antamista sellaisia yleisiä sääntöjä vanhentumisajoista ei ollut, joita sovellettiin väärinkäytösten tutkintaan tai selvittämiseen sekä näiden väärinkäytösten perusteella ryhdyttäviin takaisinperintätoimiin.

5. Asetuksen johdanto-osan kolmas ja neljäs perustelukappale ovat erityisen merkittäviä. Kolmannessa perustelukappaleessa todetaan, että vaikka yhteisöjen menojen hoitoa ja valvontaa koskeviin sääntöihin sovelletaan erilaisia yksityiskohtaisia määräyksiä yhteisön asianomaisten toimintaperiaatteiden mukaisesti, on kuitenkin tärkeää torjua yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla. Neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten tehokas torjunta edellyttää yhteisen oikeudellisen kehyksen luomista kaikille yhteisöjen politiikan kattamille aloille.

6. Asetuksessa annetaan tämän jälkeen yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä koskevista tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

7. Asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.”

8. Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa määritellään väärinkäytökseksi

”jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia”.

9. Asetuksen 3 artiklan asiaankuuluvissa kohdissa säädetään seuraavaa:

”1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoi-

tetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

– –

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa.”

Asetus N:o 3665/87 ja asetus N:o 800/1999

10. Asetus N:o 800/1999 [4] oli ensimmäinen asetus, jolla säädettiin perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperintää koskevista erityisistä vanhentumisajoista. Asetuksen 54 artiklassa säädetään kuitenkin seuraavaa:

”[Asetusta N:o 3665/87 [5]] sovelletaan edelleen:

– vientiin, jonka osalta vienti-ilmoitukset on vastaanotettu ennen – – asetuksen [N:o 800/1999] soveltamista”

11. Asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdassa, joka koskee vientitukien takaisinperintää (ja jonka nojalla kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa kyseessä oleva palauttamisvaatimus tehtiin), ei säädetä vanhentumisajoista.

4 – Maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 800/1999 (EYVL L 102, s. 11).

5 – Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annettu komission asetus (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1).

Kansallinen lainsäädäntö

12. Saksan lainsäädännössä ei ollut tapahtuma-aikana voimassa erityisiä säännöksiä perusteettomasti myönnettyjen hallinnollisten etujen takaisinperinnän vanhentumisesta.

13. Saksan hallintoviranomaiset ja tuomioistuimet näyttävät sen sijaan soveltaneen Saksan siviilikakikirjan (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 195 §:ssä säädettyä vanhentumisaikaa analogisesti hallinnollisiin toimenpiteisiin, joihin on ryhdytty perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperimiseksi. [6]

14. BGB:n 195 §:ssä säädettiin, että yleinen vanhentumisaika Saksan siviilioikeuden nojalla tehdyille vaateille oli 30 vuotta. Tätä pykälää muutettiin 1.1.2002 alkavin vaikutuksin. Kyseisessä pykälässä säädetty vanhentumisaika lyhennettiin kolmeen vuoteen, eikä sitä ole sen jälkeen muutettu.

6 – Ks. edellä alaviitteessä 3 mainitussa asiassa Vosding esittämäni ratkaisuehdotuksen 14 kohta.

Asian taustalla olevat tosiseikat

15. LAGRA Import Export GmbH (jäljempänä LAGRA) haki vuonna 1995 vientitukea 31 naudalle, joiden kokonaispaino oli yhteensä 21 413 kg ja jotka LAGRA aikoi viedä Turkkiin. Hauptzollamt Hamburg-Jonas (alueellinen tulliviranomainen, jäljempänä Hauptzollamt) hyväksyi vientitukihakemuksen kaikista 31 eläimestä.

16. Yksi eläimistä kuitenkin kuoli Triestessä matkalla Turkkiin. LAGRA ilmoitti Hauptzollamtille kuolemasta ja pyysi vientitukihakemuksensa muuttamista vastaavasti koskemaan 30:tä eläintä 31:n eläimen sijaan (ja täten 20 715 kg:aa 21 413 kg:n sijaan). Hauptzollamt näyttää jättäneen tämän pyynnön huomiotta. Se myönsi 19.4.1996 vientituen kaikkien 31 eläimen viennin perusteella. [7]

17. Hauptzollamt teki 5.8.1999 oikaisupäätöksen, jolla se vaati kuolleesta eläimestä maksetun määrän palauttamista. [8]

7 – Kansallisen tuomioistuimen asiakirja-aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että Hauptzollamt teki näin siitä huolimatta, että sen 19.4.1996 tekemässä päätöksessä nimenomaisesti viitataan LAGRA:n 17.1.1996 päivättyyn kirjeeseen. Kyseisestä asiakirjasta on kuitenkin mahdollista päätellä, että tukea oli maksettu liikaa, koska eläinten painoksi (jota oli lomakkeessa kuvailtu ilmauksella "Warenmenge") oli ilmoitettu 21 413 kg (alkuperäinen paino) 20 715 kg:n sijaan.

8 – 1 137,58 Saksan markkaa (DEM) (noin 582 euroa).

18. LAGRA joutui maksukyvyttömyysmenettelyn kohteeksi heinäkuussa 2000. Sen omaisuus näyttää siirtyneen Bayerische Hypotheken- und Wechselbank AG -nimiselle pankille. Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank AG (jäljempänä Bayerische) on Bayerische Hypotheken- und Wechselbank AG:n nykyinen yleisseuraannon saaja.

19. LAGRA ei ollut palauttanut kuolleesta eläimestä maksettua vientitukea siihen mennessä, kun se todettiin maksukyvyttömäksi. Hauptzollamt teki 28.8.2000 päätöksen, jolla se vaati kyseisen summan palauttamista sijaantulijalta, jolle LAGRA:n omaisuus siirtyi. Hauptzollamt peruutti tämän päätöksen, kun se huomasi, että alkuperäinen sijaantulija oli lakannut olemasta itsenäinen oikeushenkilö. Hauptzollamt teki 12.12.2001 maksupäätöksen, jonka se osoitti Bayerischelle. [9]

20. Bayerische riitautti maksupäätöksen Finanzgerichtissä, joka totesi, että Hauptzollamtin vientituen palauttamista koskeva vaatimus oli vanhentunut asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädetyn vanhentumisajan vuoksi.

21. Hauptzollamt valitti Bundesfinanzhofiin, joka esitti seuraavat ennakkoratkaisukysymykset yhteisöjen tuomioistuimelle:

”1) Onko viejälle perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperintään sovellettava [asetuksen N:o 2988/95] 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäistä virkettä, vaikka viejä ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen?

Mikäli tähän kysymykseen vastataan myöntävästi:

2) Onko tätä säännöstä sovellettava soveltuvin osin myös tällaisten etujen takaisinperintään sellaiselta osapuolelta, jolle viejä on siirtänyt oikeutensa vientitukiin?”

9 – Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä todetaan, että maksupäätös annettiin todisteellisesti tiedoksi Bayerischelle vasta toukokuussa 2004.

22. Ainoastaan komissio esitti kirjallisia huomautuksia. Asiassa ei ole vaadittu suullista käsittelyä, eikä sitä ole pidetty.

Alustavat huomautukset

23. Asiassa Vosding esittämässäni ratkaisuehdotuksessa totesin, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan myös sellaisen väärinkäytöksen perusteella aloitettuun menettelyyn, joka tapahtui tai päättyi ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa. Kyseistä vanhentumisaikaa sovelletaan sekä seuraamuksiin että väärinkäytöksen perusteella myönnetyn vientituen takaisinperinnän kaltaisiin hallinnollisiin toimenpiteisiin.

24. Totesin myös, että kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltio saa soveltaa pidempää vanhentumisaikaa, josta jäsenvaltion lainsäädännössä säädettiin jo ennen kyseisen asetuksen antamista. Olin kuitenkin sitä mieltä, että tällaista pidempää määräaikaa ei voida soveltaa, jos se perustuu vain asianomaisen jäsenvaltion antamaan yleiseen siviilioikeudelliseen sääntöön, joka koskee kaikenlaisten sellaisten vaateiden vanhentumisaikoja, joista ei ole erikseen muuten säädetty.

25. Totesin täten, että BGB:n 195 § ei ollut tarpeeksi täsmällinen, jotta se voisi kuulua asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan, koska kyseistä pykälää sovellettiin ainoastaan analogisesti hallinnollisiin vaatimuksiin, jotka koskevat perusteettomasti maksettujen rahamäärien takaisinperintää.

26. Tässä yhteydessä siirryn selvittämään nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esitettyjä ennakkoratkaisukysymyksiä. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin ei joiltain osin yhtyisi asiassa Vosding esittämääni ratkaisuehdotuksen kantaan, sen olisi välttämättä todettava, että Bundesfinanzhofin ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava kieltävästi. Täten yhteisöjen tuomioistuimen ei tarvitse vastata toiseen ennakkoratkaisukysymykseen.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

27. Asetuksen N:o 3665/87 11 artiklassa, joka koskee vientitukien takaisinperintää, ei vahvisteta vanhentumisaikoja. Vaikka asetuksen N:o 800/1999 54 artiklassa sallitaan asetuksen N:o 3665/87 soveltaminen kyseisiin toimenpiteisiin, kummassakaan säännöksessä ei ratkaista sitä, mikä sovellettavan vanhentumisajan tulisi olla. Sellaisen vienti-ilmoituksen perusteella, joka hyväksyttiin ennen 24.4.1999, [10] myönnetyn vientituen takaisin-

10 – Ks. 10 ja 11 kohta edellä.

perintään sovelletaan joko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan mukaista vanhentumisaikaa tai kansallisen säännöksen mukaista vanhentumisaikaa.

28. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensimmäisessä kysymyksessään, sovelletaanko viejälle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperintään asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa, vaikka viejä ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen.

29. Mielestäni tähän kysymykseen voidaan asianmukaisesti vastata ainoastaan kieltävästi.

30. Asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa sovelletaan 1 artiklan 2 kohdassa määriteltyihin ”väärinkäytöksiin”. Jos väärinkäytöstä ei ole kuitenkaan tapahtunut, asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa ei voida soveltaa.

31. Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa väärinkäytökseksi on määritelty ”jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä – –”. Tämän määritelmän sanamuoto ei kata vientitukien myöntämisestä vastaavan kansallisen viranomaisen tekoa tai laiminlyöntiä.

32. Väärinkäytöksen olemassaolo on keskeistä tavalle, jolla vanhentumisajan määritelmä on muotoiltu, ja se on nähtävissä lainsäätäjän valinnassa ajankohdaksi, josta vanhentumisaika alkaa kulua. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että vanhentumisaika alkaa hetkestä, jona väärinkäytös tapahtui. Vanhentumisajan alkamishetkeä ei voida määrittää, mikäli väärinkäytöstä ei ole tapahtunut.

33. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on selvää, että se, että vientitukea maksettiin liikaa, johtuu ainoastaan Hauptzollamtin tekemästä virheestä. Viejänä oleva LAGRA ilmoitti tunnollisesti Hauptzollamtille, että 31. eläin oli kuollut. Hauptzollamt myönsi ja maksoi tästä huolimatta vientituen 31:stä eläimestä 30:n eläimen sijaan. Kyseinen perusteeton maksu ”johtui” suoraan sanot-

tuna Hauptzollamtin tekemästä virheestä eikä mistään muusta. Asetuksen 1 artiklan 2 kohdan [11] merkitystä sekä syy-yhteyden tavanomaista tarkastelua vääristetään, mikäli yritetään väittää toisin.

34. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä lähdetään siitä, että *tämän vuoksi* mitään sellaista väärinkäytöstä ei ole tapahtunut, joka voitaisiin lukea viejän syyksi.

35. Sikäli kuin asiakirja-aineistosta voidaan todeta, on totta, että LAGRA ei missään vaiheessa aktiivisella toiminnallaan myötävaikuttanut Hauptzollamtin tekemän virheen syntyyn. Mielenkiintoisempi kysymys on se, onko mitään sellaista LAGRA:n syyksi luettavaa ”laiminlyöntiä” tapahtunut, jonka perusteella voidaan sanoa väärinkäytöksen tapahtuneen nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Voitaisiin uskottavasti väittää, että LAGRA:n olisi pitänyt tarkistaa maksun määrä silloin, kun maksu suoritettiin, ja havaita, että sille oli suoritettu maksu 31:stä eläimestä 30:n eläimen sijaan, sekä ilmoittaa tästä Hauptzollamtille. [12] Merkitseekö tämä passiivisuus ”laiminlyöntiä”? Epäilemättä sen ”tuloksena on – – vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle”. [13]

36. Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen on lausuttava asiasta ennakkoratkaisupyynnön valossa, kansallinen tuomioistuin voisi mielestäni arvioida asian tosiseikat uudelleen ja todeta juuri kuvailemani perusteella, että LAGRA syyllistyi laiminlyömällä väärinkäytökseen, koska se ei tarkistanut, että sille oli maksettu vientitukea todella oikea määrä.

37. Mielestäni ei voida katsoa, että asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa voidaan analogisesti soveltaa tilanteisiin, joissa vahingon alkusyynä on kansallisten viranomaisten teko tai laiminlyönti. Tällaista tulkintaa ei yksinkertaisesti voida perustella tekstin sanamuodolla. Mielestäni yhteisöjen tuomioistuin ei voi pätevästi kirjoittaa 1 artiklan 2 kohdassa olevaa väärinkäytöksen määritelmää uudelleen siten, että siihen sisältyisi kansallisten viranomaisten teot tai laiminlyönnit.

38. Päädyn siten tulokseen, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä

11 – Asetuksen N:o 2988/95 useissa erikielisissä toisinnoissa käytetyt verbit vaihtelevat englannin-, ranskan- ja saksankielisissä toisinnoissa käytetyistä ilmauksista ”resulting from”, ”résultant de” ja ”als Folge” italiankielisessä toisinnossa olevan ilmauksen ”derivante da” myötä aina espanjan- ja hollanninkielisissä toisinnoissa oleviin pehmeämpiin ilmauksiin ”correspondiente a” ja ”bestaat in”. Nämä kaikki toisinnot kuitenkin tukevat näkemystäni siitä, että jotta kyseessä on ”väärinkäytös”, yhteisön oikeuden rikkominen ei voi tapahtua *ennen* kyseessä olevan taloudellisen toimijan tekoa tai laiminlyöntiä.

12 – Vaikuttaa järkevältä olettaa, että viejä tarkistaisi tuen määrän varmistuakseen siitä, että sille ei ole maksettu liian vähän. Samasta syystä vaikuttaa kohtuulliselta ehdottaa, että viejän velvollisuutena on tarkistaa, että sille ei ole maksettu *liikaa*. Tietenkin on olemassa tilanteita, joissa viejän on aidosti mahdotonta havaita, että tukea on maksettu liikaa. Näin ei näytä kuitenkaan olevan tässä asiassa.

13 – Asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohta.

vanhentumisaikaa ei voida soveltaa, jos viejä *ei* syyllistynyt väärinkäytökseen.

39. Jos asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta ei ole sovellettavissa, vanhentumisaika lasketaan kansallisessa lainsäädännössä olevien asiaankuuluvien säännösten nojalla. Ennen asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa Saksan tuomioistuimet sovelsivat analogisesti BGB:n 195 §:ssä säädettyä vanhentumisaikaa, joka oli tapahtuma-aikana 30 vuotta. Näyttäisi siten johdonmukaiselta, että kansallinen viranomainen soveltaisi samaa yleistä vanhentumisaikaa tilanteisiin, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan. Seuraako tästä, että viejään, joka ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen, voidaan todella soveltaa 30 vuoden vanhentumisaikaa, kun taas viejien, jotka ovat syyllistyneet väärinkäytökseen, hyväksi sovelletaan asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa? Mielestäni yhteisöjen tuomioistuimen ei tarvitse päätyä tähän tulokseen, eikä sen pitäisikään.

40. Asiassa Vosding esittämässäni ratkaisuehdotuksessa katsoin (vastauksessani kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen), että BGB:n 195 § on luonteeltaan liian yleinen kuuluakseen asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan mutta että kansallisen tuomioistuimen tulisi tutkia, jos pykälä kuuluisi säännöksen soveltamisalaan, onko pykälässä säädetty vanhentumisaika yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukainen.

41. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse kansallisten viranomaisten yhteisön oikeuden nojalla viejälle virheellisesti maksamasta vientituesta.[14] Kyseisellä perusteettomalla maksulla on vahingoittava vaikutus yhteisöjen yleiseen talousarvioon. Perusteeton maksu ja sen takaisinperintämenettely kuuluvat selkeästi yhteisön oikeuden alaan. Vaikka sovellettaisiinkin kansallisen oikeuden mukaista vanhentumisaikaa, kansallisen tuomioistuimen on näin ollen varmistuttava, että kyseinen vanhentumisaika noudattaa yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita.

42. BGB:n 195 §:ssä säädetty ja perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperintää koskeviin hallinnollisiin toimenpiteisiin analogisesti sovellettu 30 vuoden vanhentumisaika on mielestäni ilmeisen suhteeton asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyyn neljän vuoden vanhentumisaikaan nähden.

14 – Viejän oikeus saada vientitukea naudoille perustui tapahtuma-aikana asetukseen N:o 3665/87, jossa viitattiin naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 27.6.1968 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 805/68 (EYVL L 148, s. 24). Vientitukihakemus tehtiin niiden T5-lomakkeen vaatimusten mukaisesti, joista säädettiin tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2.7.1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1) 471–495 artiklassa.

43. Vanhentumista koskevia kansallisia säännöksiä sovelletaan edellä esittämäni näkemyksen mukaisesti perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperintään tilanteissa, joissa viejä *ei* ole syyllistynyt väärinkäytökseen. Näissä tapauksissa suhteellisuusperiaatteen mukainen vanhentumisaika on mielestäni välttämättä sellainen, joka ei ylitä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa, jota sovelletaan tilanteisiin, joissa viejä *on* syyllistynyt väärinkäytökseen.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

44. Koska ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava kieltävästi, toista ennakkoratkaisukysymystä ei tarvitse käsitellä.

Ratkaisuehdotus

45. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että Bundesfinanzhofin esittämään ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava seuraavasti:

Viejälle perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperintään ei voida soveltaa Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäistä virkettä, jos viejä ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen. Koska perusteettomasti maksetut vientituet on palautettava yhteisön oikeuden nojalla, kansallisen tuomioistuimen, joka soveltaa kansallisissa säännöksissä säädettyä vanhentumisaikaa, on kuitenkin tutkittava, onko tämä vanhentumisaika yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden ja erityisesti suhteellisuusperiaatteen mukainen.